

ԻՍԹԱՆՊՈԼ 27 ՅՈՒՆԿԱՐ

ՏԱԽԵԼՅԵ

ԻՐԱՆԻ ՄԱՍՏԻՍԻ

Գահիրեյէն , Լոնտրա շաղէթալա-
րընտան պիբիսինէ շու վեճ իլէ Եազըլ-
միյ արր :

Եիմոսքի Արքըր վալիսինն, թէ՛ս-
սիւֆէ շահան, եսիսոտ տահա տողրու-
սու, մուսիպէթլու ճիւղահինտէն պերու,
Արքըր քահալիէն թէպտիլի սուրէթ իյ-
լէմիյ տիր :

Իսմայիլ փաշա, խորանն[թ]ևք մադ-
սեպի իւն, Հիւքիւմէթէ կէչերէք, օշ-
վազըթ սայքի Մէհմետ Սէիհն աւնութ-
մուշ օտուդու իսթիգլալիէթ խեւարը-
նք զիւհուտէ կէթըրմէք իչն, Պապը-
ալիէն դարըր խորանն[թ]ևք իթմուտն
հէյ պիր զազըթ տուր օլմադա տոր :

Իսմայիլ բաշա, ընաֆֆէյի գուվէ-
թինի, ընաֆֆէյի վազթինի, ընաֆ-
ֆէյի տէսիսէլէրինի, —միւշարիլէյ Տազ
րէթլէրի, տէսիսէ խուսուսունտա չօզ
մահր տիր— ընաֆֆէյի միւտալէմլէթի-
նի, վէհասըլ ընաֆֆէյի հրքս ուշան
ու թամահընդ, իւքէվվէլ, քէնտի հիւքմ-
տար վէ ժէհտսիս օրան Քիւրքիա իմ
բէրաթօրու Տազրէթլէրինի, սուրմթի գա-
հիրէտէ իթամաթ կէօսթէրմէլլէք բէր-
տէսի սրբազանու կիզլմիշ օլտուղու
նիլէթ ու արդուսինի ֆիւիշ կէթիւրմէք
իւին, լա էն գալիի սուրէթտէ իսթիմալ
իլլէմիշ տիր :

Նուպար բաշա, պիր յօդ վազը/մ
տուրմազ իւղըն, էվբօպահա իրաւիղը-
լընտը: Պաշընա կէնիշճէ թարթօշ ցօ-
եան, վէ հէյէքհարլըզ վէ հալիմի-
յի ինէ պէհապէր, եւրինէ կէօրէ տօղ-
րուլուզ կէօսթէրմէքտէ օլան մէրզում
լապկա էրմէնի, Բարիսի քէնտույէ մա-
հէլլի մէրքել իթթիթաալ իյէսիէ տէր-
Նուպար բաշա, հէրնէ զատար տօղ-
րուլուզ կէօսթէրմէքտէ իսէ, ամի ու-
հարաքհաթը անըն մուղայիրինտէ պու-
լունմագտա ադրոար:

Բարբառէ զազէթաւար իսթէնիտիկի
կիպի գուլլանըմագուս, չէօլէ քի ֆի
լաննա զազէթանա, պիր շէյ Կազմա-
քըն իչին, այտա պիր Գաշ պին ֆրանգ,
տիկէր պիր զազէթանա, խըտիվի մէնհ
ու սէնա, անքն թիւսթախըլդ վէ իսեան
Եօլունտա օլան հարաքեթաթընա եարարմ
վէ Կալանքըլդ իթսին իչին, չու քա-
տար պին ֆրանգ թէէտիյէ գըլընմագ-
տա տըր :

Բարբառէն, գօլայնա, Լօնորաեա,
Պէրլենէ, վէ Ղիէննաեա կիտիմէքտէ
տոր: Բարբառէն, Ճէնօլբառա իսվէշ-
իւիւրտէն, վէ Լօմպաբառառա տաթի ի-
թաւաւլլար ասքեր թահրի իտիմէք-
տէ, Ղըրիլլ գաբազլար, թօբլար, վէ
իյնէլ թիւֆէիքլը սըբաբլլ թլունմադ-
ա տոր:

Բարխուդէն, աշըմաբըճը վէ պագէն
նոյ կ'.օրիւնմեհէն պիր շերքէնչէտէն,
Դանի գոնօղսպարասն դուրթութադ ի-
ին ինպա օրունմուշ օլան մահքեմեհէ
սաղաւթալըն էլուն խորվեսինն չաւըը-
գալուտա տըր :

ՎԷՀԱՍԱՐԼ, ԲԱՐԴԻՍՏԷՆ, ԷՖԵՐԱՐ-
ԼԱՐ, ԽՈՄԻՅԻԼ ՎԻՄՆԱՆՐԵՆ, ԽՈՅԻՂԱԼԻՆԷ-
ԹԻ ՍԻԼԱԹԱԳԱԼԷՆՆԷՆ ՀԱՂՐՐՈՒՆԸՄԱԳ-
ՈՒՄ, ՀԻԼՔԻՄԷԹԻՆ ԵՆ ԵՐԼՔՆԷՔ ՄԷՈՒՆ-
ՐԻԵԼԵԹԼԻՆԻՆ ՀԱՅԻԳ օՐԱՆ ՂԵՎԱԹՈՒՆ
ԱԿԱՆԵՐԱՐԱԳ, ԹԱ ԷՆ ՄՈՏԻ ԱԿԻՐ ՃԱ-
ՍՈՒՍ ՎԷ ՍԻԼՄԱՏԷՆՆԷՆ ԸՐՂՎԱԹԵԼ ԽՐԵ-
ՄԻՎԷ ԹԱՐԱԾԿԻՐ ԳԱԳԱՆԸՄԱԳՈՒՄ ՄՐԸ:
ՎԷ ԱՅՈՒՆԼԱՐ ԻՃՐԱՍ ՕՐՈՒՄՈՒՂՈՒ ՎԱԳՐԸԹ
ՎԱՏԻՐԷ ԱԿԻՐ ԶԼՐՍԱՆՆԵՅԷ ԹԵԱԿԱԽԻ ԽՈԽԻ-
ՄԻՂԱԽԻՐ, ԷՅԵԼ ԱԿԻՐ ԶԵՐԽԱՆՆ ԶԻ Օ-
ՐԱՄՈՒՄ ԽԵՐՕԱԿԱԼՐ ՎԷ ԼՃՆՆԱԿԻ ԳՈՒՄՐՆ-
ԼԱՐԸ, ԱՆԵԱԳ ՕԵՈՒՆՈՒ ՕՆՍԱՆՈՒՆ ԳՐԳ ՎԷ
ԳԱՐՐԼԱՐ, ԹՃԱԹՐՈՒՄ ՕՆՍԱՆՈՒՆ ԳԱ-
ՆՈՒՆԼԱՐ ՎԷ ԳՐԳԼԱՐ, ՎԷ ՄԱԼԳԱՎՈՒԳ ԳՕ-
ՃԱՆԼԱՐ, ԱԿՕԵԼՔ ԴԱՅԻՐԷԹԵԼ ԽՐԵՄԻՎԻՆ
ԶԵՎԳ ՈՒ ՆՏՖԱՍՆՈՒՄ ՆԵՐԱՐԱՄ ԻԹՄԻՂԵՐ
ՄԻՐ:

Իլէրուտե տիւնէնէք վէ թէվարիսի
կէչէնէք օլան մէգքերը Պալլազար օ-
եռունու նա՛սըլ օյնանըապիլմիշ տիր :
Պէոյլէ պիր գուվլմսիդ, ազըլըզ, ի-
տարէնէ վէ մալիչէնէ իսթիտառ ու էհ-
լիեիթի առլա մալիք օլմանան, խա-
սայիլ ու խասայիսի գաթիեիտն մահ-
րում պուլունան, ֆէլլահարըն լանթի-
նէ ուզըամըշ, վէհասըլ Սըբըը վե-
րասթի իւզրէ խաթրէ իթմլքտէ պու-
լունան մէրգում վաշա, ֆամիլեաընըն
վլերասթի իւզրէ Վըբըը իտարէ իտե-
պիլմսիս իմթիեաաղըն, վէ խըտըվնասա
օլունասպիլ մկսինի նէ սուրէթլի էլտէ իթ-
իշ տիր : Փաշայի միւշարիւլէյհ, նասըլ
օլուպ տէ պիւթիւն տիւնետառ քէնոի
թսմի վէ շախը իւզլըրինէ սէօյլէշիլմսի-
սէ մուվաֆֆադ օմուշ, նասըլ օլուպ
տէ իւզլըրինէ հէյրան օլանլար, վէ քէն-
ուույէ թարաֆիլըրէ պուլմուշ, նասըլ
օլուպ տէ չոգ վազըլթտան պերու սիւ-
լիւք իյլետիկի աըլըզ վէ իւրեանթի-
լիք թարիգինի աշապիլմիշ տիր : Վէլ-
հասըլ հիւքիւ մուըը թարաֆընտան ա-
լլ խսթիսի լազըմ կէլն միւշարիլէյհ
խաշա, «հիշ» պիր չէյ օլաուզու հալ-
տէ, նասըլ օլուպ տէ պիր չէյսեիերի-
սէ կէշպիլմիշ վէ հըր քէսի քննուսի
պէ մէշլու իթմիշ տիր : Դասըլ օլուպ
տէ, Էվրասպանըն տուհ ու սուլաշ,
քէնտի թազսիւրաթը իէ, պիրաղ վա-
ըրթ թէհլիքէ իշինտէ պուլունմուշ
ուր :

Մէջդիւր դարը շարժւալէր ճէկապը
 ճէմ զըստս վէ հիմտէ դօլայ ողոր, ետնի,
 Սլթուն իւէ, ալթուն իւէ, թէք-
 ար ալթուն իւէ, իշթէ իշին էտարը
 զու տուր :

Մըսրը վայելի խամսիլ փառա հազ-
ելքերի, մէղքեր մազստեղ վասիւ օ-
պակմէք ի ին, Լ. . . է, Պ. . . է,
Լ. . . Վ. . . է զօմիտիս վերերէք,
հըսրտա պուլունան Էրմէնիւրէր, (կօ-
նիւրէր քի Էրմէնիւր տրմէքէ, Դու-
պար փառաքը անլաթմազ իսթիւր) Էվ-
պար ի Էլէքէլաւորըն, վէքիւլէրինն,
լաշ զօնաօլաքսըն, հերնէվէ, վէ պին-
ընէ դընաֆէթ վէ խսմիլ մէյտանա
ըզան վէքիւլէրէ, վէ ուսթա պիր տէ-
խէքսորըն ինէաւլաեապիւմէսի իհ-

Յիմապոտեն, ռան քեաֆֆէյի ֆիթնէ-
քաւորըդաւոր կիլէնէպիլէն առամա-
րա ընչլէթ հետիթիպ վէ հետիյէլը
իտիէթ, Կրաւըր պու կիւնքի կիւն 50
միլիտր լանկիլիւ լիւաւոր պարճլու իթ-
միլիտր :

Ֆիլանճա տիգմանրն (հսկայ) գուվ-
վելթի, սաչլտորընտա օլմուզ օլտուդու-
կիտի, Խամալիվ մուշտնրն տախի գուվ-
վելթի, չախսիեթի, (անհատականու-
թիւն) գուտրելթի, դասպ իլլեհէպիւ-
միսի, սիգկէ քէսմէք, քէյֆինէ վէրկի
լազ իթմէք, միլեօնարճա Լնկիլիդ լի-
րաք իսթիդրազ իթմէք, վէ խազէնէ-
լինի ալթուճարաւ աօլտուրմադ պա-
պընտա օլան սէլահիլելթինտէ տիր :

Խամայիւն վրայոյ, հրքար շան ու թա-
նա եօլանտա օլան նիյէի՞թ ու էֆֆէ քար-
նըրըն աշիք քար սուրէի՞թոէ մէյոտանա
լըղարմադ, մէսէլա, զըրաւլարը, իմ-
ալրալ՝ օրաբը վէ Մ. տը Լընէփսին մա-
նիֆէի՞թ իլէ, պէր յօդ վազըթտան պէ-
տու լէշիքիֆ իսլճէկի շիւսի՛հիդ օրմուշ
օլուն պէր իմբէրալթօրիշաեը տալէի՞թ
պէրլէ, անլըրին եանընտա օլմուրմագ,
անլըրէ միւտաճէնէ իմմէք, իմէքիմ պի-
իր նէ հէաիյէէր վըրիպ վլ նէ վառըր
իտլըէք, մըրգումանաւն, գապուլ վէ
ալֆ օլունմագ, վէ լմանըրմագ մագսէ-
տի իլէ, անլըրին էօնիւնէ եալթագ-
անմագ իշէլն, պիը պլէճանէ արար իտի,
իլ պու իշէճանլոտ, Պոպը ալիէէէ լւօշ
էօրիւնմէկէն Սիւէիշ գանալընըն բէս-
ի թիւշար օլտու :

Սիււեիչ պօլաղընտա իճրա օլունան
նէլիքերինասըլ սէպէպի տէ, իշթէ պու
տի, մէղքիւր շէնլիքերլէ ալթմըշ միւ
օն ֆրանք կիթմիշ տիր: Պունտանտա
աստա, վաշպի միւշարիէյճ, մադ-
լտինէ վասըլ օմաղ վէ դաշէպէ էյլէ-
նք իշին, Էլթօպա զաղէթմաճըլարընը
տախի ունւթմաեըպ, անլորէ տաղէթ-
մաէլը իրսալ էյլէմիշ տիր: Մէր-
ուճան զաղէթմաճըլար, քէսէկերին-
ն պիր վարալ տարֆ իթմէքսիղին,
ի իշթիմալ տըր իւթէ վարալ տախի
լարադ, մէղքիւր աաղէթմաէկեր սա-
տախնտէ, վաթօլարտա վէ տէմիր Էօլ
րադպալարընտա, պիրինճի մէվըլար-
ոն օթուրմուշլար, էյի եէյիպ էշմիշ-
ը, վէ խմայիլ վաշա լթարաֆընտան
քերին օււոն վէ շէնլիքէրտէ հազըր
ուլունմուշլար տըր:

Իսմայիլի փաշա զարկեւ է իտերէք ,
Մըսթը փատիշահը պիտիմնի Խամայիլ ,
նվաճեց իւլ , Մըսթը փատիշահը իւան
ունտուգտա , պիւթիւն տիննա քէն .
ինէ իթաաթ իտեճէք յուտուգտան
աատա , էյլէ զանն իտեճէք քի , Խը-
իվ սահիճէն Շարգըն միւճնտիտի օ-
ւադ , Թիւրքիա իմթէրաթօրու իսէ ,
ճնախտի ըդպանիեեե պիւր էնկէ
իւր , վէ , խէլաւլըգ (միւկութիւն) խալը
ինտէ յուրադ , Խնճիլի չիբիք վադ
երմիք իչին վաթգի ու սաաթիւնա պիթ-
իւլ . քուէ վէ թազիթի յուճմուշ յուան
ննի պիւր Հապիթիթի իսա , տիննետեք
պիուդ վէ սաադգանէ սուրէթտէ գուր-
արաճագ տոր :

Չէզոք լինակէն շահան օլտուղու իլէ
յերապէր զարարող պուլունան մէզքիւր
արգոլէրին սեպէպի քիմ տիր, սեպէ-
պի, «ատամըն (խրափվին) հըրըր շան
ւ թամա, վէ մալիք պուլունտուղու
ալթուն, տըր, Գահիթէտէ իծրա իլէ-
իշ օլտուղու ըիւսվայլըլտըր իլէ Ֆա-
րըլըք բէնէսին տիւշար օլմուշ, վէ
ծըրատան խըտիվին խըրմէթինէ կիրմիշ
պուլունան Բինի Պէյ, քէնտի մէքըուհ
հիլէլի միւտահէնէհիլիքլէրինի, ալ-
ուն սահէսինտէ Եիւրիւթմիւշ տիւր :
Բէրզում Բինի Պէյ, քէնտի քէսէսին
ախի տօլոուրմազլըղը ուշութմազը-
րն, էօթէքինէ պէրիքինէ ըիւշվաթ
լէրմիշ, վէ ազճէ սահէսինտէ, խըտիվէ,
թիւլտա իլէ ազա օլունուշ թիծարէթ,
էմիծիլիք, վէ Ֆապրիդա, արանգա վէ
պիրի տմազ ահսնամէսի թիւլիմ իթ-
իշ օլտուղտան մաաուա, միւսթապիլ
րէնսին վէքիլի մազամընտա Խթալտ
ապինէթօսու հուղուրունա չըգմոհա
հարէթ իթմիւշ, վէ Մըսթըրն «հիւլմ-
աըր, թտրաֆընտան, Էվրօպա հիւ-
լիմէթլէրինտէն պիրիսի իլէ մէզքիւր
հսնամէ կիպի պիր ւահտնամէ ազա
թմէք իչին «տօղըրուտան տօղըրու մու-
ապէրաթա կիրիլիքլիք մէմուրիլիք-
ինի տէրիւհտէ իթմիւշ օլուն պուտալա-
ն պիրիսինէ իթմաաոնամէլէր վէրմիշ
րի : Մէզքիւր միմուրիլիքլէթ, թտրա-
լէյնի ըզալէթինի պատի օլմուն
ուր

Պու պապտէ տահա զիեաւտէ շէյ
 արմազ ֆալիտէսիզ տիր :

Ուժեղորոշ իրաչա Եւ ալթուն ստեղ-
նտէ, իմբերաթոր զաճադ, ալ-
ուն զլմաաղղը հալտէ իսէ, Մըըըըն
ու պիր վալիսի գալաճադ վէ պիր տա-
ս տիւննանըն տալէ ու սալաճըն լիէ հ-
ընէ իրգա իմբէնէնէն տիր :

Իսմայիլ վաչա, խթիգրազ իծմէք
Մըսրըն մալիկսինի իսթէտիկի կի-
ն, իտարէ իծմէք հուգուդ ու սկահի-
թինէ մալիք օլտուգտա, հէր շէյե
տարէթ իտէր, վէ հէր մազստինէ
սըր օլուր, ամմա, Լօթէտէ յօղլար
նտի եիւզինտուն ֆազըրլըղա տիւ-
ր օլուրլար, վէ եախօսա մախլուծի-
թլէրէ սէպէպիյէթ վէրբի իմիշ, պոռն-
որ ապա վաղի՛՛՛՛ իծմէք :

Մէսէլէնին կիւճ թարափը իշթէ օ-
տառ աբըր: Սլլթուն օլուր իսէ, հարադ,
օլթուն օլմազ իսէ, սուլհ:

Մերքորտա, Հիւքիւմիթիսէնիէ թե-
սալարը հազգընտա նէ թարը ժուա-
նէ օլունմալտա օլտուգունու էկը ան-
մազ իսթէր իսն, իշթէ սանա պու-
նէն դատար իշիսիլմիշ վէ թիւն-
րարա վէ գեօսլարարա ֆէնա իպ-
թ վիթիթի պիր վազ :

Դեռ 1918 թվականին ղեկավարեց 10 ունի
 և, ՖԼԼԱՅ ԹԻԼՃՃԱՅԻՆԻ, ԱՎԱԹԻՐԻԱ
 ԿԱՄԱՐԱՐՈՐԵՍԱՆԻ ԿԵՐԵՒԱՆԻ, ՃԵՍԺՃԵ
 Ի ՄԵՂԱՂԼԸ ԲԱՌՈՒՅ ՍԱԹԱՐԱՐ
 ԴՐՈՍԱՐ ԿԻՆԻԼ, ԽԱՆԻ ԴԵԿՈՒՄԵՐ
 ՄԵՆ, ԿԵՐԵՅԻ ԲԵՂԻՄԱՆ ԸՈՒՆԵՅԵՆ
 ԴԼԸՈՒՄ ԱՎԱԹԻՐԻԱԸ, ԻՖԼԱՍՏ ԸՐ

